

Regional handlingsplan för Europeiska socialfonden 2014–2020 i Stockholm

- Inriktning för 2019

Reviderat avsnitt i kapitel 3

BESLUTAD AV
STRUKTURFONDSPARTNERSKAPET STOCKHOLM
4 JUNI 2018

Kunskap utgör det övergripande temat för Europeiska socialfonden 2019 i Stockholmsregionen. Det handlar om kunskapshöjande insatser för anställda inom programområde 1 och arbetslösa personer inom programområde 2. Inom temat kunskap bedöms det finnas möjligheter för projekt inom exempelvis skolan och utbildningsområdet som är prioriterade områden i Stockholmsregionen. Den föreslagna inriktningen och prioriteringarna kopplar till de tre målen i den långsiktiga regionala handlingsplanen för ESF 2014–2020: *Att stärka matchning och långsiktig kompetensförsörjning på arbetsmarknaden, Att stärka individer med underutnyttjad potential på arbetsmarknaden* samt *Att stärka sammanhållningen i regionen*. Socialfonden förväntas här på en övergripande nivå - tillsammans med Regionalfonden – bidra till en hållbar stadsutveckling och skapandet av en attraktiv, smart, grön, hälsosam och inkluderande stad.¹

Stockholmsregionens prioriteringar inom Programområde 1 år 2019

”Stärkt kunskap och kompetensutveckling av anställda inom samtliga sektorer på arbetsmarknaden”

Insatser inom området väntas leda till att anställda personer utvecklar sin kompetens och stärker sin ställning på arbetsmarknaden vilket indirekt stärker kompetensförsörjningen inom branschen eller sektorn. Arbetsförmedlingen visar i *Arbetsmarknadsutsikterna – prognos för 2018 i Stockholms län (2017)* att efterfrågan på arbetskraft inom både offentlig och privat sektor är fortsatt hög. I Tillväxtverkets undersökning *Företagens villkor och verklighet 2017* svarar 24 procent av de små och medelstora företagen i Stockholmsregionen att tillgången på lämplig arbetskraft är ett stort tillväxthinder som hämmar företagets utveckling. Mer långsiktiga analyser och framskrivningar från bl.a. Tillväxt och Regionplaneförvaltningen inom Stockholms läns landsting – *Kompetensförsörjning i Stockholms län 2050 (2017)* och Länsstyrelsen Stockholm – *Stockholm 2025 (2016)* visar att automatisering, digitalisering och strukturomvandling i kombination med bl.a. utbildningsmönster och demografiska förändringar väntas medföra stor brist på utbildad arbetskraft inom hälso- och sjukvård, vård- och omsorg och utbildning samt tjänster inom privat sektor som blir alltmer kunskapsintensiva. Omställning, förnyelse och vidareutveckling av yrken och professioner på arbetsmarknaden är centralt och behoven av kompetensutveckling av anställda – inom både privat och offentlig sektor – är fortsatt stora inför 2019.

Tre områden med programövergripande potential bedöms vara särskilt intressanta. Centralt i sammanhanget är att projekt primärt ska baseras på anställdas kompetensbehov och insatser ska stärka deras ställning på arbetsmarknaden. Därutöver ska kompetensutvecklingen vara relevant för verksamheten och, i förekommande fall, till gagn också för sekundära målgrupper. *Skolan* (i både kommunal och privat regi) pekas av kommunerna ut som ett område där behoven av kompetensutveckling är stort. Det handlar

¹ Inriktningen för ESF 2019 är framtagen i nära samverkan med Svenska ESF-rådet och har förankrats genom externa och interna dialoger inom Strukturfondspartnerskapets beredningsgrupp, däribland med Arbetsförmedlingen, Storsthlm, Stockholms stad, Stockholms läns landsting, Försäkringskassan, KTH, Länsstyrelsen och Coompanion. Därutöver har en EU-arbetsgrupp med förvaltningschefer från länets kommuner bidragit i inriktningsarbetet.

om att utveckla såväl generella digitala kompetenser som att stärka olika yrkesprofessioner², exempelvis i arbetet med nyanlända, unga med psykisk ohälsa eller unga som riskerar skolavhopp. Personal inom *vård- och omsorgsområdet* (både bland offentliga och privata utförare), där digitala kompetenser blir allt viktigare samtidigt som stora nyrekryteringar väntas kommande år, anses på liknande vis vara i stort behov av kompetensutveckling. Vidare bedöms *besöksnäringen*, som samlar ett brett spektrum av branscher med tillväxtpotential och där många nya arbetstillfällen skapas, ha goda framtidsutsikter (*RUFS 2050, utställningsförslag*). I regeringens utredning *En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring* (SOU 2017:95) pekas kompetensförsörjning och digitalisering ut som två strategiska områden. Företagens behov och förutsättningar skiljer sig emellertid åt bl.a. beroende på bransch, företagsstorlek eller geografi. Tillväxtverket visar i rapporten *Kompetensförsörjning och kompetensbehov inom svensk besöksnäring* (2016) att det finns ett generellt behov av kompetensutveckling, i synnerhet i mindre företag.

Det bedöms generellt också finnas en potential att tillvarata erfarenheter från de bransch- och sektorsspecifika ESF-projekten inom exempelvis hälso- och sjukvård, vård- och omsorg samt bygg- och motorbranschen. De pågående ESF-projekten inom byggsektorn samverkar för att bl.a. stärka strukturer mellan utbildning och arbetsliv, matchning, digitalisering och inkludering inom branschen. Samtidigt saknar många anställda inom byggsektorn formell yrkeskompetens och behovet av kunskapslyft för att stärka de anställdas ställning anses fortsatt vara stort.

”Stärkt kunskap, samverkan och koppling mellan utbildning, arbetsliv och arbetsplatsförlagt lärande”

Insatser inom området väntas leda till att arbetsmarknadens behov av kompetens tillgodoses, förstärkt koppling, och underlättad övergång mellan, utbildning och arbetsliv för ungdomar och andra nytillträdande på arbetsmarknaden, förbättrad tillgång till och relevans av lärande på arbetsplatsen samt utvecklade metoder för samverkan mellan branscher, utbildningsanordnare och myndigheter avseende organisering och kvalitetssäkring av lärande på arbetsplatsen. De pågående ESF-projekten inom området adresserar dels en övergripande strategisk samverkan mellan berörda huvudmän inom kompetensförsörjningsområdet, dels mer verksamhetsnära strukturer inom yrkesinriktad vuxenutbildning och anses kunna utgöra inspiration för fler projekt.

Det bedöms vara intressant att undersöka förutsättningarna för samverkan med det civila samhällets organisationer i kopplingen mellan utbildning och arbetsliv och arbetsplatsförlagt lärande.

² Det kan exempelvis handla om lärare, skolläda, SYV, elevhälsa, fritidspersonal, kuratorer samt andra relevanta yrkesgrupper inom området.

Stockholmsregionens prioriteringar inom Programområde 2 år 2019

Insatser inom programområde 2 väntas stärka berörda individer i eller utanför arbetskraften och leda till att deltagare i projekt kommer i arbete, studier eller närmare arbetsmarknaden. Inom samtliga programområde i bedöms synergier med kompetensutvecklingsinsatser inom programområde 1 vara intressanta, exempelvis inom skolan, vård- och omsorgsområdet samt besöksnäringen. Det bedöms vidare vara positivt om insatser involverar företag, folkbildningen eller det civila samhällets organisationer, vid sidan av huvudmännen inom arbetsmarknadspolitiken.

”Stärkt kunskap och kompetens bland nyanlända och långtidsarbetslösa”

Enligt Arbetsförmedlingens månadsstatistik för april 2018 uppgick antalet arbetslösa i Stockholms län till 69 721 personer (35 595 män och 34 126 kvinnor). Drygt hälften av de arbetslösa var födda utanför Europa och 8 299 inskrivna inom etableringsuppdraget, varav 4 470 män och 3 529 kvinnor. Många nyanlända som kom till Sverige och Stockholmsregionen hösten 2015 lämnar etableringen men det bedöms finnas ett fortsatt behov av insatser för målgruppen. Individuellt utformade insatser, samverkan mellan aktörer, implementering av fungerande metoder, förstärkning av jobbspår och förberedande insatser för sömlösa övergångar till vuxenutbildning är exempel på viktiga områden. Planerade insatser för nyanlända kan med fördel ske inom ramen för DUA-överenskommelser (Delegationen för unga och nyanlända till arbete), gärna i samverkan med andra kommuner. Utomeuropeiskt födda kvinnor som står långt från arbetsmarknaden, har ingen eller kort utbildning och saknar arbetslivserfarenhet bedöms vidare vara en angelägen målgrupp att nå och här finns behov av insatser utanför de ordinarie strukturerna. Det bedöms vidare finnas en potential att tillvarata kunskap och erfarenheter från de pågående ESF-projekten inom området.

”Stärkt kunskap och kompetens bland unga 15–24 år samt unga som varken arbetar eller studerar eller riskerar att inte fullfölja utbildning”

Enligt Arbetsförmedlingens månadsstatistik var 6 500 ungdomar (18–24 år) i länet arbetslösa i slutet av april 2018 vilket är en minskning med cirka 400 personer jämfört med motsvarande period 2017. En fullgjord gymnasieutbildning är en avgörande faktor för inträde på arbetsmarknaden och unga 15–24 år anses vara en fortsatt viktig målgrupp för insatser under 2019. Enligt Skolverkets statistik var 18 489 unga 16–19-åringar inrapporterade i länets kommuner under första halvåret 2017 och omfattades därmed av insatser inom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA). Bland dessa erbjöds drygt 5 100 unga minst en åtgärd. Det pågår flera ESF-projekt som utvecklar kommunernas uppsökande arbete inom det kommunala aktivitetsansvaret i länet. Det bedöms emellertid finnas en potential att stärka och vidareutveckla Arbetsförmedlingens och kommunernas verktygslåda med att erbjuda effektiva insatser till målgruppen unga, inom ramen för DUA-överenskommelser, och även i samverkan med andra aktörer. Riktade insatser mot unga i behov av stöd i ett urval av grund- och gymnasieskolor i kommunerna (exempelvis inom *Individuellt alternativ*) bedöms här vara intressant.

”Stärkt kunskap och kompetens bland unga vuxna med funktionsnedsättning”

Unga med funktionsnedsättning har det generellt svårt att långsiktigt etablera sig på arbetsmarknaden och studier visar även att de har sämre levnadsvillkor än unga utan en funktionsnedsättning. Enligt Försäkringskassan har antalet unga vuxna 19–29 år med aktivitetsersättning ökat i hela landet med i genomsnitt 10 procent per år sedan 2005, med en viss stagnation sedan 2016. I Stockholms län uppbär drygt 6 000 unga vuxna 19–29 år aktivitetsersättning, majoriteten är män. Även antalet unga vuxna 19–29 år, inskrivna som arbetslösa med funktionshinderkodning på Arbetsförmedlingen ökar i länet och uppgår idag till drygt 4 600 personer, majoriteten män. Unga vuxna med aktivitetsersättning är en heterogen målgrupp där det enligt Försäkringskassan behövs differentierade och långsiktiga insatser för att de unga ska kunna stärka sin ställning på arbetsmarknaden eller i studier. Effektvärderingar från Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen visar att insatser med tidig arbetsplatsetablering, supported employment, ger resultat för målgruppen. Under 2018 genomför Försäkringskassan, tillsammans med flera av de finansiella samordningsförbunden i länet, delregionala behovskartläggningar och en inventering av pågående insatser för unga med aktivitetsersättning som bedöms kunna ligga till grund för kommande strategiska projekt.

Unga vuxna med funktionsnedsättning är en målgrupp som inte bara återfinns hos Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen utan även i verksamheter i kommunerna. Det anses generellt finnas ett behov av både kompetenshöjande insatser för personal som möter unga med funktionsnedsättning och att i högre utsträckning utforma och erbjuda adekvata insatser för målgruppen. Här bedöms samverkan med andra aktörer såsom folkhögskolor och sociala företag vara en möjlighet där också erfarenheter från både pågående och avslutade ESF-projekt kan tillvaratas.